

Europska unija - nastanak i razvoj

EUROPA – POVIJEST PUNA SUKOBA

- do kraja 2. sv. rata europske države bile su politički i gospodarski razjedinjene
- i prije svjetskih ratova europske države su se povezivale – politički i vojni savezi

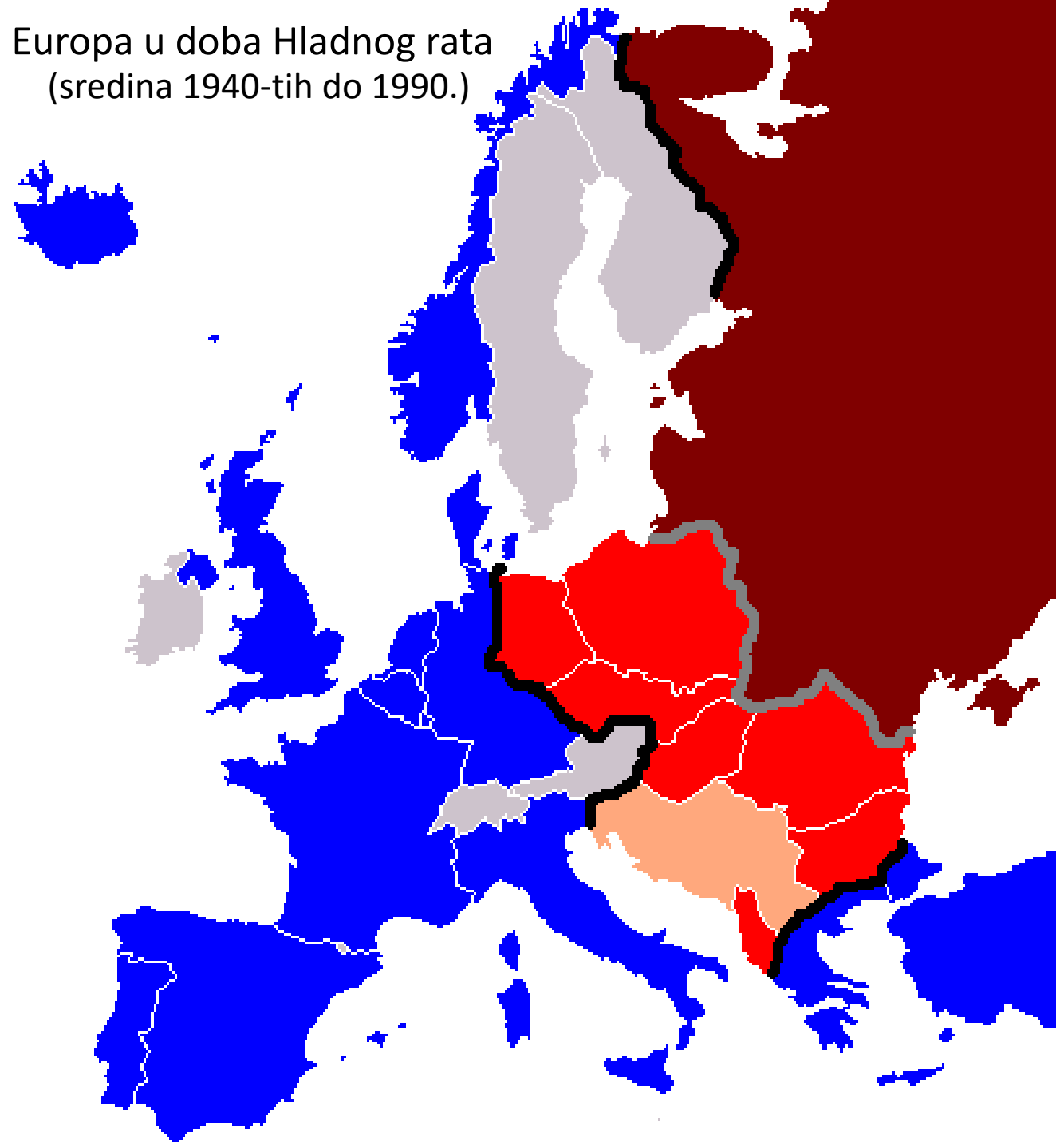
Hanza (Hanzeatski savez gradova)

- Povezivanja
naroda i država
Europe
započinje **nakon**
2. svj. rata

Europa u doba Hladnog rata
(sredina 1940-tih do 1990.)

EUROPA SE UJEDINJUJE

- 1948. – jedan od prvih oblika povezivanja bio je **Benelux** (gospodarski savez Belgije, Nizozemske i Luksemburga)

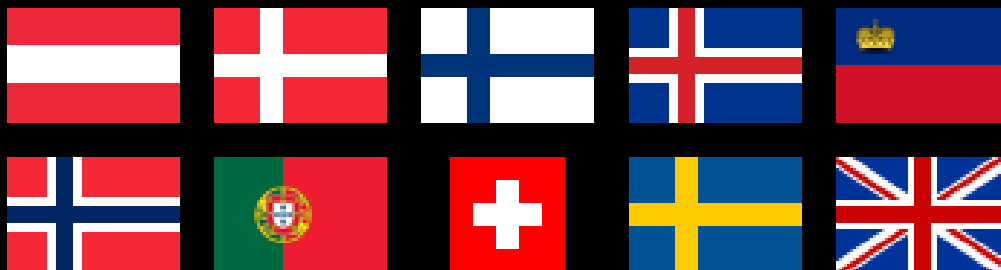

- 1952. nastaje **Zajednica za ugljen i čelik** (*Benelux, Italija, Francuska i Zapadna Njemačka*) – **Pariški ugovor**
- **Rimskim ugovorom** iz 1957. te države osnivaju **Europsku ekonomsku zajednicu (EEZ)**
- u sklopu EEZ-a stvara se **zajedničko tržište**, postupno **ukidaju carine** te se potiče **slobodno kretanje** robe, ljudi i kapitala
- zajednička **poljoprivredna i trgovinska politika**

Sporazumom u Rimu 25. 3. 1957. stvorena je EEZ

- 1967. EEZ mijenja naziv u **Europska zajednica (EZ)**
- dolazi do postupnog širenja priključivanjem novih članica
- 1960. osniva se udruženje **EFTA (Europska slobodna trgovinska zona)**

- zemlje članice **nisu međusobno carinile robu i razvijale su trgovinu**
- nakon što su mnoge članice pristupile EU u EFTA-i su ostali **Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska**

Moto EU glasi
“Ujedinjeni u raznolikosti”

U Stockholmu je 1960. osnovana EFTA

EU – 7 valova proširenja

- 1973. Danska, Irska, UK
- 1981. Grčka
- 1986. Španjolska i Portugal
- 1995. Austrija, Švedska i Finska
- 2004. Cipar, Malta, Češka, Slovačka, Slovenija, Mađarska, Poljska, Estonija, Latvija, Litva
- 2007. Bugarska i Rumunjska
- 2013. Hrvatska

KRITERIJI ZA PRISTUPANJE EU

- **Kopenhaški kriteriji** – kriteriji koje zemlja kandidatkinja mora ispuniti kako bi pristupila Europskoj uniji
 - 1. POLITIČKI** – moraju imati stabilne institucije koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i zaštitu manjina
 - 2. EKONOMSKI** – moraju imati tržišno gospodarstvo i biti sposobne natjecati se u tržišnoj utakmici (konkurencija)
 - 3. PRIHVAĆANJE PRAVNE STEČEVINE EU**
 - prvi korak je članstvo u Vijeću Europe
- **Šengenski sporazum** (1985.) – postupno ukidanje unutarnjih zajedničkih graničnih kontrola

Euro je valuta u 19 zemalja EU-a

Sjedište EU u Bruxellesu

- 7. 2. 1992. **Ugovorom u Maastrichtu** (na snazi od 1.11.1993.) **stvara se Europska Unija (EU)** – potpisalo 12 članica
- težnja je stvaranje državne zajednice s **jedinstvenom vanjskom politikom, obranom, zajedničkim novcem (eurom) i zakonima**
- Zajednička tijela EU-a su:
 - **Europski parlament** (Strasbourg)
 - **Vijeće EU i Europska komisija** (Bruxelles)
 - **Sud pravde** (Luxembourg)

Europski parlament u Strasbourgu

Sud pravde (Luxembourg)

Zgrada Vijeća EU u Bruxellesu

€URO – ZAJEDNIČKA VALUTA

- 1999. dvanaest članica EU uvodi zajedničku valutu – **euro**

- 2001. pridružila se Grčka

- **2002.** euro službeno pušten u opticaj u 13 zemalja

- kasnije euro prihvaćaju Slovenija, Cipar, Malta, Estonija, Latvija i Litva

- **EMU – Europska monetarna unija** – čini je **19 zemalja** EU-a koje imaju euro kao svoju valutu – **Eurozona**

- **Europska središnja banka** (Frankfurt) brine o tečaju eura

- izvan Europske unije, euro se koristi u Andori, Crnoj Gori, Kosovu, Monaku, San Marinu i Vatikanu

HRVATSKA I EUROPSKA UNIJA

- 21. 2. 2003. – RH podnijela zahtjev za članstvo
- 18. 6. 2004. – dobili status kandidata
- 3. 10. 2005. – službeno otvaranje pregovora
- Nekoliko faza: screening - pregovori o uvjetima
- 9. 12. 2011. – ugovor o pristupanju RH Europskoj uniji
- 1. 7. 2013. – punopravna članica EU

EU U EUROPI

- EU ima **27 država članica (UK istupilo)**
- prostire se na oko **4,4 mil. km²**
- oko **508 mil. st. (70% st. Europe)**
- treće najmnogoljudnije područje svijeta
- jezgra europskog gospodarstva
- povezanost sa zemljama EFTA-e (od 1994. osnovan je **Europski gospodarski prostor (EEA)**)

Europska unija – nastanak i razvoj *(sažetak)*

- **Benelux** – prvo gospodarsko udruživanje u Europi (*Belgija, Nizozemska i Luksemburg*)
- 1952. - Benelux + Francuska, Italija i Zapadna Njemačka udružuju se u **Zajednica za ugljen i čelik** – preteča Europske unije
- 1957. **Rimskim ugovorom** stvara se **Europska ekonomska zajednica (EEZ)**
 - cilj je ujedinjenje Europe, ukidanje granica i carina
- 1960. osniva se **EFTA (Europska slobodna trgovinska zona)**
- 1967. EEZ mijenja naziv u Europska zajednica (EZ)
- 1992. **Ugovorom u Maastrichtu** (na snazi od 1993.) **stvara se Europska Unija (EU)**
- usklađivanje zakona, ukidanje carina i granica, jedinstvena valuta
- danas EU broji **27 članica (UK istupio 2017.)**
- u 19 zemalja službena valuta je euro (€) – **EMU (Eurozona)**
- Hrvatska je članica od 1.7.2013. – 7. val pridruženja

Korisni linkovi

Nastanak EU - <https://youtu.be/bhE15eHGIJI>

Kako funkcionira EU - <https://www.youtube.com/watch?v=CGihQ7DUXL8>

Institucije EU - https://youtu.be/9PgeKq2_JfY

Sud EU-a (playlista) -

https://www.youtube.com/playlist?list=PLrkJgoCPSGwy0P_BizTSjldlB08cPrbjV

Zanimljive činjenice o EU - <https://youtu.be/Pxym5N8zh64>

**Institucije Europske unije i
ostale europske integracije**

INSTITUCIJE EU

- Vijeće EU (*Council of the European Union*) - Bruxelles
- Europsko vijeće (*European council*) - Bruxellesu
- Europski parlament (*European Parliament*) - Strasbourg
- Europska komisija (*European Commission*) - Bruxelles
- Sud pravde Europske unije ili Europski sud
(*Court of Justice of the European Communities*) - Luxembourg
- Revizorski sud (*Court of Auditors*) - Luxembourg

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

- **glavna institucija EU-a** – okuplja ministre vlada svih članica unije
- **postoji više Vijeća ministara**, ovisno o temi o kojoj se raspravlja
 - Vijeće ministara vanjskih poslova, poljoprivrede, ekonomije, prometa, okoliša...
- u suradnji s Europskim parlamentom **donosi pravne odluke i zaključke**
- zajedno s Europskim parlamentom Vijeće je zaduženo za **donošenje proračuna**
- **vijećem EU zasjeda svakih 6 mjeseci druga zemlja članica** prema unaprijed utvrđenom rasporedu
 - *Hrvatska je na redu u prvoj polovici 2020.*

Vijeće Europske unije u Bruxellesu

EUROPSKO VIJEĆE

- daje **opće političke smjernice**
- sastaje se 2 do 4 puta godišnje (na summitima)
- čine ga **čelnici država** ili **vlada** članica EU + predsjednik Komisije EU

Zgrada Vijeća EU u Bruxellesu

EUROPSKI PARLAMENT

- sudjeluje u donošenju zakonskih odredbi
- ima 751 člana (11 iz Hrvatske) – **biraju se na izborima za Europski parlament**
- sjednice se održavaju u Strasbourgu i Bruxellesu, dok je sjedište tajništva u Luksemburgu

Europski parlament u Strasbourgu

EUROPSKI PARLAMENT

Broj zastupničkih mjesta po zemlji članici u 2014.

21	BELGIJA
17	BUGARSKA
21	ČEŠKA
13	DANSKA
96	NJEMAČKA
6	ESTONIJA
11	IRSKA
21	GRČKA
54	ŠPANJOLSKA
74	FRANCUSKA
11	HRVATSKA
73	ITALIJA
6	CIPAR
8	LATVIJA
11	LITVA
6	LUKSEMBURG
21	MAĐARSKA
6	MALTA
26	NIZOZEMSKA
18	AUSTRIJA
51	POLJSKA
21	PORTUGAL
32	RUMUNJSKA
8	SLOVENIJA
13	SLOVAČKA
13	FINSKA
20	ŠVEDSKA
73	UJEDINJENA KRALJEVINA

EUROPSKA KOMISIJA

- ključno tijelo EU-a
- predstavlja izvršno-administrativnu vlast
- zadaće komisije:
 - provođenje politike unije
 - posredovanje među državama članicama
 - priprema pravnih akata
- od 2013. ima **28 članova** – po jednog iz svake države članice
 - Neven Mimica – hrvatski predstavnik (*Europski povjerenik za međunarodnu suradnju i razvoj*)
- članove komisije **imenuju sporazumno vlade država članica** i mandat im traje 5 godina

Zgrada Europske komisije u Bruxellesu

SUD PRAVDE EUROPSKE UNIJE

- sjedište u **Luxembourgu** i sastoji se od sudaca i glavnih tužitelja koji se imenuju na 6 godina
- **uloga suda** je **osigurati poštivanje zakona** u tumačenju i provedbi Ugovora
- **provjerava rad parlamenta, vijeća i komisije**

Sud pravde (Luxembourg)

REVIZORSKI SUD

- sastoji se od 25 članova na mandat od 6 godina
- provjerava ispravnost i urednost **prihoda** i **rashoda** unije te **ispravnost upravljanja sredstvima**

Revizorski su (Luxembourg)

OSTALE EUROPSKE ORGANIZACIJE

- Europsko udruženje slobodne trgovine – EFTA
(European Free Trade Association)
- Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini – CEFTA
(Central European Free Trade Agreement)
- Vijeće Europe *(Council of Europe)*
- Organizacija za europsku sigurnost i suradnju – OESS
(Organization for Security and Cooperation in Europe, OSCE)
- Zapadnoeuropska unija WEU *(Western European Union)*

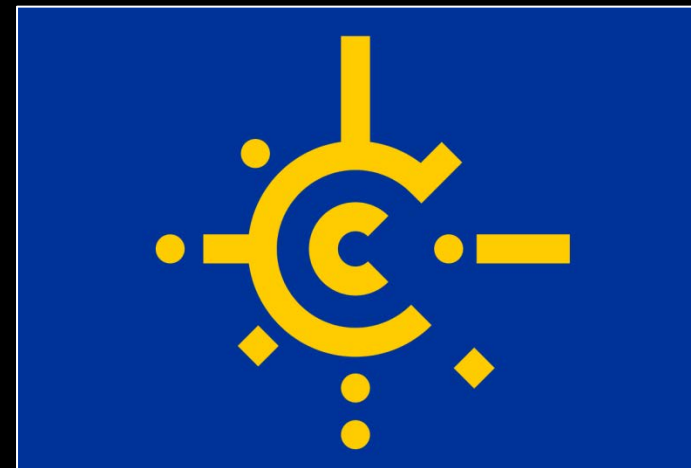
EFTA – Europsko udruženje slobodne trgovine

- **članice:** Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska
- zemlje koje ne žele pristupiti EU-u
- osnovana je 1960. u Stockholmu kao **alternativa Europskoj zajednici**
- članice EFTA-e ulaskom u EU napuštaju EFTA-u
- **sjedište** u Ženevi

CEFTA – Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini

- sklopljen 1992. – Čehoslovačka, Mađarska i Poljska
- kasnije se pridružuju Slovenija, Rumunjska, Bugarska i Hrvatska
- ulaskom u EU, članice napuštaju CEFTU
- danas su članice CEFTE: **Albanija, BiH, Crna Gora, Makedonija, Moldavija, Kosovo i Srbija**

VIJEĆE EUROPE

- **najstarija europska organizacija** – osnovana 1949. g
- cilj joj je **promicanje jedinstva i suradnje u Europi**
- zalaže se za političku, socijalnu, pravnu suradnju i suradnju u kulturi u Europi
- sjedište je u Starsbourgu i okuplja **41 članicu** – Hrvatska članica od 1996.

OESS – Organizacija za europsku sigurnost i suradnju

- osnovana 1973. i danas ima **55 članica**
- **zadaci OESS-a:**
 - upozorava na moguće sukobe i sprječava ih
 - posreduje u krizama
 - kontrolira naoružanje
 - sudjeluje u diplomaciji
 - zaštititi ljudskih prava
 - nadzire izbore

WEU – Zapadnoeuropska unija

- **savez obrambenih snaga europskih država** – osnovan 1955.
- sudjeluje u obrambenim i humanitarnim akcijama
- sjedište u Bruxellesu

**TRI TEMELJNA STUPA
EUROPSKE UNIJE I NAJVAŽNIJA OBILJEŽJA**

**Reformirana Europska zajednica
(EEZ)**

**CARINSKA UNIJA
JEDINSTVENO TRŽIŠTE
POLJOPRIVREDNA POLITIKA
STRUKTURNE POLITIKE
MONETARNA UNIJA**

Osnova odluka: ugovori Zajednice
Pravno obvezujući instrumenti

**Zajednička vanjska i sigurnosna
politika**

**ZAJEDNIČKA VANJSKA I
SIGURNOSNA POLITIKA**

Osnova odluka: suradnja vlada

**Suradnja u pravosuđu i unutarnjim
poslovima**

**SURADNJA U PRAVOSUĐU I
UNUTARNJIM POSLOVIMA**

Osnova odluka: suradnja vlada

LJUDSKA PRAVA, DEMOKRACIJA, PRAVNA DRŽAVA, MIR

